



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

**Busenbaum, Hermann**

**Coloniæ Agrippinæ, 1714**

Q. 114. An Nuntii Apostolici vel Episcopi in his partibus dispensare possint cum quibusvis pauperibus pro contrahendis Matrimoniiis, si attingatur gradus secundus.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-42682**

NN. esse pauperes & miserabiles, & ex proprio labore, & industria tantum vivere, prout Nobis constat ex attestatione proprii Parochi amborum supplicantium, & ex depositionibus duorum vel plurium testium fide dignorum coram nobis examinatorum cum juramento servatâ formâ instructionis nuper ab Urbe transmissâ. In quorum fidem &c.

(L. S.)

## Subscriptio.

Similem ferè Instructionem pro examine testium ex Decreto S. Congregationis die 21. Aug. 1670. emanatam refert *Genettus* in volumine 2. post Tract. De Matrimonio. Fit tamen sæpe, ut acquiescant Romæ, si solus Ordinarius de hac paupertate testetur; scio etiam solius Parochi testimonio, absque istis aliis sumptuosis formalitatibus datam esse fidem, quod adesset vera paupertas, quamvis jam intelligam sine testimonio Ordinarii nihil Romæ obtineri.

Q. 114. An Nuntii Apostolici vel Episcopi in his partibus dispensare possint cum quibusvis pauperibus pro contrahendis Matrimoniis, si attingatur gradus secundus. R. S. 1. Facultas illorum constat his formalibus: Dispensandi in 3. & 4. simplici & mixto, cum pauperibus, in contrahendis; Unde ortum est dubium, an intelligatur gradus 3. mixtus etiam cum 2. an autem tantum mixtus cum 4. Episcopum & pariformiter Nuntium habere potestatem dispensandi in gradu 3. mixto cum 2. docent *Sanch.* l. 8. d. 24. n. 34. *Angelus* v. *Matrim.* *Tancredi* l. 8. d. 24. *Dubitabis* 2. *Bassæus* tom. 2. v. *Matrim.* n. 5. *Illf.* tr. 1. d. 3. n. 33. Rationem dant 1. quia tertius gradus hic solum præstat impedimentum, ut declaravit *Pius V.* in motu anno 1566. quem motum

O. o 5

tum



tum per privatas litteras ad Officiale Toletanum esse revocatum ab Urbano VIII. vult Barbofa, sed non credunt Gob. tr. 9. n. 619. & Tamb. l. 8. tr. 2. c. 9. §. 7. tum, quia Urbanus tantum recitativè refert illa verba: Nuptias ità contractas fuisse irritas & incestuosas, prout suis litteris inferuerat dictus Officialis: quam interpretationem patiuntur illius verba grammaticaliter accepta: Quomodo enim Urbanus dicere posset incestuosas nuptias, quas nobilissimi conjuges secuti decreta Pii V. Clementis VIII. Gregorii IX. Clementis VI. & ipsum Jus cõmune, ut in Bulla testatur Pius V., contraxerant, absque hoc, quòd dispensationem petissent super gradu propinquiori? Et licet ad mentem Barbofa sic rescripisset Urbanus, hoc tamen Rescriptum non est receptum, Gob. loc. cit., & videtur potius error irrepsisse Ministrorum, Tamb. loc. cit.; maximè cum apud ipsum Barbofam contrarium adhuc ediderint post hoc Rescriptum Pontius, Perez, Dicast. 2. Quia tantum illius gradus habetur ratio, qui est remotior, Cap. fin. De consanguin., quando enim duo consanguinei in gradu dispari distant, intelliguntur tantum distare inter se, quantum remotior distat à communi stipite, ergo sicut gradus remotior trahit ad se & imbibit proximior, quantum ad rationem magis distandi à primo stipite, ità eundem ad se trahet & imbibet, ut solius ejus ratio sit habenda in dispensatione. 3. Ex Cap. Quod dilectio. De consanguin. deducitur quidem, facultatem Legato concessam ad dispensandum in certo gradu intelligi, quando uterque gradus distat æqualiter à stipite, sed rationem dant Doctores sic intellectæ facultatis, quòd in eo loco, sic haberet consuetudo, & ex dispen-



dispensatione oriretur scandalum, *Sanch.* supra. Contrarium autem tenent, ubi est contraria consuetudo, & ex dispensatione attento Jure non orietur scandalum. Quamvis autem in hac patria non sciatur esse contraria consuetudo; tamen non scitur etiam de consuetudine non dispensandi in dicto gradu mixto.

*Nec obstat 1.*, Quod *Pius V.* requirat simul litteras declaratorias de gradu propinquiori: nam hæ declaratoriæ non sunt conditio, aliàs valor Matrimonii suspenderetur in utroque foro, donec conditio esset impleta, nec dispensatio antea sortiretur effectum, cujus oppositum patet ex verbis *Pii V.*, dicentis, etiamsi gradus propinquior non esset expressus, adeoque nullæ declaratoriæ super hoc datæ essent, tamen omnia acta, & dispensationes confectas super gradu remotiori, qui propinquiorem imbibit, minime posse subreptione aut intentionis defectu notari, & ita etiam notant *Sanch.* supra, *Gob.* n. 622. *Tamb.* §. 7. *Leand.* p. 2. tr. 9. disp. 24. *Bass.* supra: tantum ergo declaratoriæ istæ requiruntur, ut serviant pro foro externo, & occurratur scandalo eorum, qui propter dispensationem in gradu propinquiori non obtentam putarent Matrimonium esse nullum. Unde infert *Bass.*, si nullum scandali periculum immineret, nec res ad forum externum delata esset, non esse necessarium, ut declaratorias afferant: uti nec tum si impedimentum sit occultum, id est, etiam quando notum quidem est, sed palam creditur legitima dispensatio obtenta, quia tunc non est notum in ratione impedimenti, quod creditur per dispensationem sublatum, *Platelius* p. 5. n. 1184; aut si aliter obviari posset scandalo, exponendo

ex



ex motu Pii V. gradum proximiorum non officere, oratores absque mortali possunt negligere declaratorias, Pontius, Aversa, Tamb. à n. 6. Ordinarium tamen ex præcepto Pontificis præcipientis dictas declaratorias in ordine ad forum æternum, non potest absque illis dispensare sine peccato mortali, Tamb. & idem innuit Sanch. supra.

*Nec obstat 2.*, quod Nuntius Apostolicus non practicer dispensationem in gradu mixto extertio & 2do: nam id potest esse, quia in Nuntiatarâ est consuetudo contraria, contra quam, si dispensandi facultate uteretur, posset oriri scandalum, hoc autem, non obest aliis habentibus facultatem dispensandi in gradu 3tio, Sanch. & alii.

*Nec obstat 3.* quod per Rescriptum, significatum sit Nuntio, quod ipse id non possit, non cum Jure communi, ut dicit Pius V. & ex decretis ipsius Pii V. Clementis VIII. & VI., uti & Gregorii IX. potens dispensare in remotiore, possit idem, si hic mixtus sit, cum propinquiori, eo quod hic dispensatione non indigeat, particulare Rescriptum missum ad Nuntium Apostolicum, non derogat Constitutioni generali, & ipsi Juri communi, cujus correctio vitanda est, quoad fieri potest, L. *Præcipimus*: Cod. De appellat. Castrop. t. 3. d. 5. p. 3. §. 3. Adde, quod Rescriptum particulare contra commune Jus non habeat effectum contra hoc, nisi illius mentionem faciat, L. *Rescripta* Cod. De precibus Imperatori offerendis: & tradit *Glossa* in Cap. *Nonnulli* De Rescriptis. Item *Abbas*, & plures alii, quia Rescriptum est particularis actus, qui non præsumitur factus cum tanta consideratione ad Jus commune oppositum. His non obstantibus,



§. 2. Oppositum est tenendum, nempe quòd 863.

nec Nuntius Apostolicus nec Episcopi in Germania possint dispensare in gradu tertio, si attingatur secundus. Ratio est 1. Quia cum hæc facultas non sit data per Jus commune vel per antiquas Constitutiones, sed sit specialis, quæ apud Episcopos singulis quinquenniis indiget renovari, non potest censi major vel alia, quam prout est mens S. Sedis hic & nunc concedentis, cujus etiam est interpretari suam mentem, si dubium occurrat. Jam verò certum est, quòd Nuntius Apostolicus in Germania habeat, quòd ad hoc; eandem prorsus facultatem, quam habent Episcopi: & etiam certum est, quòd Nuntius dispensare non possit, si sit gradus mixtus cum secundo, nam Roma sub annum 1690. declaravit hoc, uti agnoscit Nuntiatura, ideoque ab eo tempore non dispensat, si secundus gradus attingatur. Similiter certum est, quòd sub annum 1694. idem declaravit Roma interrogata nomine Illustrissimi de Anethan Suffraganei & Vicarii Generalis Coloniensis; & ideo ab eo tempore etiam hi non dispensant in isto gradu. Quod autem de Nuntio & Ordinario Coloniensi dictum est, valet de aliis Ordinariis in Germania similem facultatem habentibus, uti agnoscunt, & ideo non dispensant Vicarii Generales Trevirensis, Monasteriensis, Spirensis alique, Ratio autem est, quia declaratio non immutat, nec tollit, nec affert novum Jus, uti latè *Tuschus* litt. D. concl. 86. & seqq. sed tantum manifestat, quid ab initio fuerit in lege aut facultate, & quid etiamnum sit, quamvis fortè invincibiliter putatum sit aliud subesse, ergo eum declaratio dicat, *vi talis facultatis in eo casu dispensa-*



spensari non posse, nullus Ordinarius vi illius facultatis dispensare potest. Si id possent alii Ordinarii, esset fortè ratione consuetudinis apud ipsos, hoc non, quia consuetudo non iuvat, nisi prudenter præsumatur approbatio vel consensus Superioris, à quo debet esse facultas, qui consensus hìc prudenter præsumi non potest, quia Superior, cum interrogatur, semper contradicit. Ad opposita, patet ex dictis, obstat enim declaratio illius, qui facultatem istam concedit, qui potest hoc specialiter concedere uni, & non alteri, uti dicitur concessisse Internuntio Brunclensi, & fortè aliis, sed id non iuvat reliquos.

864. Q. 115. Quid dicendum sit, si unus Sponsorum, in quibus petitur dispensatio à Nuntio vel Episcopo, sit catholicus. n. §. 1. Facultas quinta, quæ dari solet Nuntiis & Episcopis, relata n. 832. & 846. non distinguit, cuius fidei sint illi pauperes, cum quibus dispensatur in 3. & 4. gradu, hinc oritur est dubium, an dispensare possint pro contrahendis Matrimoniis, si horum unus sit catholicus & alter acatholicus. Ratio affirmandi eratur, quia delegatio potestatis dispensandi in aliqua lege generaliter facta quoad personas sine illarum expressione, favorabilis est & latè interpretanda, uti tradit *Suar.* l. 6. de leg. c. 17. dicitur esse communem apud Canonistas & Legistas, concessa autem est hæc facultas generaliter absque expressione personarum, saltem ita, ut non excipiantur hæretici vel hæreticæ. 2. Matrimonium tale in his partibus potest esse licitum, & ei assistere Parochus, ergo poterit Episcopus in hoc, uti in aliis dispensare. 3. Si uterque fuisset acatholicus, & converterentur, possent dispensari, ergo sufficit alterutrum converti, vel esse catho-